

Mevlâna'ya Atfedilen Likâtibihi adlı Türkçe Şiirin Dil Özellikleri

Dr. Gamze Özok: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitim Bölümü, Van- Türkiye

Received: 26/12/2024

Accepted: 12/01/2025

Language Features of The Turkish Poem Called *Likâtibihi* Attributed to Maulana

Mevlâna'ya Atfedilen *Likâtibihi* Adlı Türkçe Şiirin Dil Özellikleri

Gamze ÖZOK¹

Email: gamzeozok@vyu.edu.tr

Orcid: <https://orcid.org/0000-0002-0631-4209>

Abstract

Sufi, thinker, scholar, and poet Maulana Jalaaladdin Rumi's six-volume great work, Mesnevi in particular, as well as his Divan-i Kabir, Mektûbât (Letters), Mecâlis-i Sebâ (Majalis-i Saba) and Fihimâfih (Fih-ma-fih), are all in Persian. Although some sources state that there are Arabic poems and letters among his poems and letters and that he rarely used Turkish and Greek in addition to Arabic, Maulana generally wrote in Persian. Hasan Ali Yücel, in his work in which he translated and published Maulana's quatrains from their Persian originals, also includes a Turkish poem that he states was written in Maulana's handwriting. In the introduction to his work, he explains how he came across the book in which this poem is located and how he concluded that this poem probably belongs to Maulana considering his trust in the person who sourced the poem and the data he found. After explaining his introduction, Hasan Ali Yücel, who included a 22-couplet Turkish poem, also included the photographs of this poem written in Maulana's handwriting at the end of the book. In this study in your hands, the language features of the Turkish poem attributed to Maulana, published for the first time by Hasan Ali Yücel with this thought and belief, and the period of the written language it belongs to will be examined.

Keywords: Maulana, Turkish poetry, Hasan Ali Yücel, Rubai's.

Özet

Mutasavvıf, düşünür, âlim ve şair Mevlânâ Celâleddîn Rûmî'nin altı ciltlik büyük eseri Mesnevî başta olmak üzere Divân-ı Kebir, Mektûbât, Mecâlis-i Sebâ ve Fihimâfih adlı eserlerinin tamamı Farsçadır. Bazı kaynaklarda şiirleri ve mektupları arasında Arapça olanların da bulunduğu; Arapçanın yanında nadir de olsa Türkçe ve Yunancayı kullandığı belirtilse de Mevlânâ genellikle Farsça yazmıştır. Hasan Âli Yücel, Mevlânâ'nın rubâîlerini Farsça asıllarından çevirip yayımladığı çalışmasında Mevlânâ'nın kendi el yazısıyla yazdığını belirttiği bir Türkçe şiire de yer vermektedir. Çalışmasının giriş kısmında bu şiirin bulunduğu kitaba nasıl ulaştığını, şiirin kaynak kişisine duyduğu güven ve tespit ettiği veriler ışığında bu şiirin gerçeğe yakın bir ihtimalle Mevlânâ'ya ait olduğuna nasıl kanaat getirdiğini ifade etmektedir. Giriş kısmında yaptığı açıklamalardan sonra 22 beyitlik Türkçe şiire yer veren Hasan Âli Yücel, kitabın sonuna Mevlânâ'nın kendi el yazısıyla yazdığı bu şiirin fotoğraflarını da koymuştur. Elinizdeki bu çalışmada; Mevlânâ'ya atfedilen, bu düşünce ve inançla da ilk kez Hasan Âli Yücel tarafından yayımlanan Türkçe şiirin sahip olduğu dil özellikleri, bu özelliklerle hangi yazı dili dönemine ait olduğu incelenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Mevlânâ, Türkçe şiir, Hasan Âli Yücel, Rubâîler.

¹ Dr. Öğr. Ü., Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Van, Türkiye.

Giriş

Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin eserlerini Farsça yazdığı bilinmektedir. En bilinen ve en çok etki yaratan eseri Mesnevi başta olmak üzere Dîvân-ı Kebîr, Fîhimâfih, Mecâlis-i Sebâ ve Mektûbat adlı eserlerinin tamamı Farsçadır. Mesnevi'nin Farsça aslından Türkçeye yapılan son manzum çevirisinin sahibi Mehmet Kanar (2018), çalışmasının Mevlânâ ile ilgili bilgi verdiği kısa girişinde Mevlânâ'nın eserleri ve bu eserlerin dilleriyle ilgili "Mevlânâ'nın eserleri Mesnevî, Dîvân-ı Kebîr, Mektûbat, Mecâlis-i Seb'a ve Fîhimâfih'ten ibaret olup tümü Farsça kaleme alınmıştır" ifadesini kullanmaktadır. Mevlânâ hakkında bilgi veren tüm kaynaklarda da onun başka bir dilde ya da Türkçe yazdığına dair bir bilgi bulunmamaktadır. Ta ki Hasan Âli Yücel'in Mevlânâ'nın rubailerini yayımladığı eserine kadar. Şerefeddin Yaltkaya 1934 yılında "Mevlana'da Türkçe Kelimeler ve Türkçe Şiirler" adıyla yayımladığı makalede bu şiire yer verse de şiirin kaynağına dair bir bilgi vermemektedir. Yaltkaya (1934) sadece çalışmasının başında bu Türkçe kelime ve şiirleri, Mesnevî, Rubaiyât ve Divân-ı Kebîr'in nüshalarında tespit ettiğini belirtmektedir. Mecdut Mansuroğlu da 1954'te "Mevlâna Celâleddin Rumî'de Türkçe Beyit ve İbareler" adıyla bir çalışma yayımlamış; bu çalışmasında Mevlânâ'nın Dîvân'ında bir miktar Türkçe ve Türkçe-Farsça karışık beyit bulunduğunun bilindiğini belirterek Yaltkaya'nın çalışmasındaki eksikliklere de yer vermiştir. Mansuroğlu (1954, s. 208), çalışmasında "Şerefeddince şairimize tanınan 17 Türkçe ve Türkçe-Farsça manzumeden ancak 10 tanesinin bu vasfı taşıyabileceği görülmüştür" diyerek bu çalışmaya konu olan şiire çalışmada yer vermemiştir. Yücel'in bu şiiri bularak "Rubailer" içinde yer verdiği çalışmanın ilk basımı 1932'de yapılmıştır. Dolayısıyla kendisinin de çalışmada belirttiği gibi bu şiiri ilk Hasan Âli Yücel ortaya çıkarmıştır.

Yücel, Mevlânâ'nın rubailerini Farsça aslından çevirdiği eserinin başında Mevlânâ'nın kendi el yazısıyla yazılmış bu çalışmaya konu olan bir Türkçe şiirin varlığından bahsetmekte; çalışmasının başında bu şiirin Latin harflerine aktarılmış şekline eserin sonunda da aslının fotoğraflarına yer vermektedir. Yücel (2020, s. ix), çalışmasının girişinde bu şiire ulaşma hikâyesini şöyle anlatmaktadır:

"Şimdiye kadar Mevlânâ'nın el yazısını -basılmış, basılmamış- hiçbir yerde görmemiş ve görene de tesadüf etmemiştim. Rubailer bastıracağımı kendisine söylediğim müderris Şerefeddin Bey, umumi kütüphane müdürü muhterem üstat İsmail Saip Efendi'nin bu hususta malumatı olduğunu bana söylediği zaman, manevi kemaline büyük bir saygı beslediğim müşarünileyhe gittim. Her zamanki tevazuu ile, kendisinde bulunan bir kitabın içinde, Mevlânâ'nın el yazısı olduğunu ve kitabı getireceğini söyleyince çok sevindim. Bu sevincin kıymetini büyük insanların büyük ruhlarına kıymet verenler kolay takdir ederler. Bu kitap iki eserden terekkep ediyordu. İkisi de Arap nahvına aitti."

Yücel (2020, s. x) eline geçen bu kitaplarda yer alan Türkçe şiirin Mevlânâ'ya ait olduğunu nasıl tespit ettiğini ise şöyle ifade etmektedir:

"...Aynı cildi teşkil eden iki kitabın arasındaki dört sayfadan ilk yaprağın bir tarafında hatime bulunmak üzere küçük nesihe benzer bir yazıyla bir manzume vardı. Başında "Likâtibihi" kaydı bulunuyordu. Şu hâlde bu manzume, onu yazanın kendisine ait demektir. Bir yapraktaki iki sayfada daha devam ettikten sonra son beyti dördüncü sayfada ve ikinci kitabın başlığının altında idi; orada "Ey Şems" kaydı vardı, Mevlânâ'nın bütün gazellerinde "Hâmûş, Hâmûş, Şems, Şemsülhakki vaddin..." diye ya kendisine hamuş sıfatını vererek yahut çok sevdiği Şemsi Tebriziye hitap ederek tahallüs ettiği muhakkaktır. Şu hâlde bu manzumenin; onu tanzim etmiş olan ve birçok şiirlerinde Şems diye kendini tanıtan Mevlânâ'ya ait olduğuna, hakikate yakın bir ihtimal ile, kanaat ettim. Üstüne yazı yazılan eserin Mevlânâ'dan takriben bir buçuk asra yakın bir zaman evvel yazılmış olması, (Likâtibihi) kaydının bulunması, on dokuzuncu beyti tashih ile tekrar ederek bu manzumeyi istinsah değil, doğrudan doğruya kendisinin yazmış olması ve Şems diye tahallüs etmesi bende bu kanaati hasıl etmiştir."

Mevlânâ'ya ait olduğuna hakikate yakın bir ihtimalle kanaat getiren Yücel, bu açıklamalardan hemen sonra 22 beyitten oluşan Türkçe şiirin Latin harflerine aktarılmış şekline yer vermiştir. Bu çalışmada dil özelliklerini tespit etmeye çalışacağımız şiir şu şekildedir:

Likâtibihi

*Ussun varısa ey gafıl-aldanmagıl zinhar mala,
Şol nesneya ki sen koyup-gidasin ol geru kala,*

*(.?.) zahmetin görüptün-dirersin dünya malini
Anlar kalar anı harç edüp seni anmıya rehi bula.*

*Seni unuttur dostların-oğlun kızın avratların,
Evvel malın üleşeler-hisab edüp kıldan kıla.*

*Kılmayalar sana vefa-bunlar bay ola sen gedâ
Senin için vermiyalar-bir pare ekmek yoksula*

*Bir demligâ ağlaşalar-andan varup bayraşalar
Seni çukura gömüşüp-tiz döneler güla güla.*

*Ol kim gıda uzak yola-gerek azık alabilâ
Almazusa yolda kala-ermiya hergiz menzila*

*Verdi sana malı Çalap-ta hayra kılasın sebep
Hayreylede kil Hakk talep-vermeden ol malın yela*

*Bugün sevinursun benim-altunum akçem çok deyu
Anmaz musun ol sonu kim-muhtaç olasın bir pula.*

*Es itmiya malin senin-hoş olmiya halin senin
Nesne ermiya elün senin-ger sunmadunsa el ela.*

*Ol mal dedün mar ola-hakkâki kûrun dar ola
Herkiz meded bulmayasun-çevre bakup sağa sola.
Altın isa anda çorak-ola sana ol hoş turak
Neyler taşım kıldın yarak-anlar sana karşı gela.*

*Mal sermaye kılğıl azık-Hakk'a inanırsan bayık
Yap ahiret dünyayı yık-ta iresun hoş menzilâ*

*Çün ola elünda direm-güç yeddükçe kılğul kerem
Öğüd budur ki ben direm-deylet anın, öğüd ala.*

*Etma malin illa telef-Hakk bir bine verür halef
Kılğıl selef kalma alef-verme kamu zayı ola.*

*Dilarisen iyşi ebed-tutgıl na didisa Ahed
Andan dila her dem meded-ta iraşasün hasıla,*

*Böyle buyurdu Lemyezel-bilin bunu kılın amel
Terk eylenüz tûli emel-uymanız her bir batıla.*

*Yoksul isen sabreylegil-ger bay isen hayr eylegil
Her bir hale şükreylegil-Hakk döndürür halden hala.*

*Dünya onun, ahret onun-nimet onun, mihnet onun,
Tamu onun, cennet onun-devlet onun, kâni bula,*

*Hakk'a bana ne mal gerek, na kıl gerek na kal gerek
Dileğüm eyu hal gerek....*

*Hakk'a bana na mal gerek-dileğüm eyü hal gerek
Na kıl gerek, ne kal gerek-kendüzünü bilen kula.*

*Ben bir bican ey İlâh-yavlak çok eyledim günah
Yazuklarımdan ah ah-na şerh idem gelmez dila.*

*Ey Şems dila Hakk`tan Hakk`ı-biz faniyüz oldur bakı
Kamular anun müştakı-ta hod ki ol kimün ola.*

Yukarıda da ifade edildiği gibi öncesinde İsmail Saip Efendi, sonrasında da Hasan Âli Yücel tarafından Mevlânâ'ya atfedilen bu şiirin Mevlânâ'nın yaşadığı 13. yüzyılda yazıldığını söylemek mümkündür. Kaynaklarda Mevlânâ'nın 13. yüzyıl başlarından itibaren Anadolu'da olduğu görülmektedir. Kanar (2018), Mevlânâ'nın babası Bahaddin Veled'in 1221 yılında Belh'i terk ettiğini, arasında bugünkü Karaman ili olan Lârende de dâhil olmak üzere çeşitli yerleri dolaştıktan sonra 1228 veya 1229'da Konya'ya geldiğini ifade etmektedir. Bu bilgiden hareketle 1207 yılında Belh'te doğan Mevlânâ, Konya'ya geldiğinde 21-22 yaşlarındadır. Babası Bahaddin Veled 1231 yılında vefat edince müritleri Mevlânâ'nın etrafında toplanmıştır. Mevlânâ babasının ölümü üzerine Konya'da daha 25 yaşındayken ders vermeye başlamıştır (Yücel, 2020, s. vii). Dolayısıyla da Mevlânâ'nın eserleri bu tarihten sonra yani 13. yüzyılın ikinci çeyreğinden sonra Anadolu'da yazılmıştır. Özkan (2017, s. 65), Mevlânâ ve oğlu Sultan Veled'in Türkçe beyit ve manzumelerinin, Selçuklular döneminden günümüze kadar gelebilmiş belli başlı eserler arasında olduğunu fakat bu dönemden kalma eserlerin daha sonraki dönemlere oranla çok az olduğunu belirtmektedir.

13. yüzyıl Türk dili tarihi açısından önemli bir dönemdir. O zamana kadar tek yazı diliyle temsil edilen Türkçenin farklı coğrafyalarda yeni yazı dilleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Boylar arası anlaşmazlıklar, Moğol akınları gibi sebeplerden ötürü kuzeye, güneye ve batıya göç eden Türk topluluklarının gittikleri coğrafyalarda kendi konuşma dillerine dayanan yazı dillerinin oluşmaya başladığı görülmektedir. Bu şekilde göç eden Türk toplulukları arasında büyük kitleler hâlinde batıya ve güneye göç eden Oğuzlar da bulunmaktadır. Göç ettikleri coğrafyalarda önce Büyük Selçuklu, sonrasında Anadolu Selçuklu Devleti gibi büyük siyasi birlikler kuran Oğuzlar, kendi konuşma dillerine dayanan bir yazı dili oluşturma ihtiyacı duymuşlardır. Önceleri konuşma dili olarak kullanılan Oğuz ağzı 13. yüzyılda Azerbaycan ve Anadolu'da yazı dili hâline gelmiştir (Ercilasun, 2014, s. 429). Batı Türkçesi yazı dili, 13. yüzyıldan 15. yüzyıl sonlarına kadar Azerbaycan, Anadolu, Irak, Suriye ve Balkanlarda tek yazı dili olarak kullanılmış; bu döneme araştırmacılar tarafından çeşitli adlar verilmiştir (Ercilasun, 2014, s. 429). Bu dönem, en yaygın kullanımla Eski Anadolu Türkçesi şeklinde adlandırılmıştır. Dolayısıyla Mevlânâ'nın eserlerinde geçen Türkçe sözcük, ibare ya da şiir parçaları da Oğuz Türkçesi ya da en bilinen adıyla Eski Anadolu Türkçesi özelliklerine sahip olmalıdır. XII. yüzyıldan XIV. yüzyıla uzanan dönemin ilk zamanlarında ortaya konan eserlerin dili yalnızca Oğuz Türkçesi'ne dayanmamaktadır ve bu eserlerde Karahanlı, Kıpçak, Oğuz özelliklerini bir arada görmek mümkündür (Özkan, 2017, s. 65). Mevlânâ'ya atfedilen şiirdeki dil özellikleri de bu dönem özellikleri göz önünde bulundurularak tespit edilip değerlendirilmeye çalışılacaktır. Şiirin biçimsel özellikleri değerlendirilecek olursa; şiirin nazım birimi beyittir, gazel nazım şekliyle yazılmıştır.

Şiirin dil bilgisi açısından ses ve şekil özelliklerine bakılacak olursa;

1.Ses Özellikleri

a. Kalınlık-incelik uyumu: Türk dili tarihinin her döneminde, tarihi ve çağdaş tüm lehçelerde kalınlık-incelik uyumu çok sağlamdır. Kalınlık-incelik uyumu, Eski Oğuz Türkçesinde de hemen hemen tamdır ancak Eski Oğuz Türkçesi metinlerinde az da olsa kalınlık-incelik uyumuna aykırı yapılar olduğu görülür (Türk vd. , 2015, s.31). Şiirde bazı beyitlerin son dizelerinin son sözcüğünde kafiyeyi uydurmak için ince ünlülü isim köklerine yönelme hâlinin kalın ünlülü şekli, ince ünlülü fiil köklerine de emir-istek kipinin yine kalın ünlülü biçiminin getirilmesiyle sözcükler uyum dışına çıkmıştır: *vermiyalar* (4¹), *güla güla* (5), *el ela* (9), *itmiya* (9), *gela* (11), *etma* (14), *dila* (21). Bu kullanımlara ek olarak imlâdan ya da dil içi çevirisinden kaynaklı aldığı eklerle uyum dışı kalan sözcükler de bulunmaktadır: *gidasin* (1), *malini* (2), *vermiyalar* (3), *iresun* (12), *dilarisen* (15) vb.

b. Düzlük yuvarlaklık uyumu: Özkan (2017, s. 101), Eski Anadolu Türkçesinde, bir iki örneğine rastlansa bile dudak benzeşmesinin olmadığını ifade eder. Timurtaş (2019, s. 27) da buna ek olarak Türkçenin eski ve yeni yazı dillerinden farklı olarak birçok kelime de bir yuvarlaklaşma durumunun kendini gösterdiğini belirtir. Köklerde ve eklerde yuvarlaklaşmaya bağlı görülen uyumsuzluklar, şiirde şu şekilde karşımıza çıkmaktadır:

Kökte yuvarlaklaşma örneği; *geru* (1), *altun* (8), *karşu* (11), *kendüz* (20), *yazuk* (21) sözcüklerinde görülmektedir.

Eski Anadolu Türkçesinde eklerde yuvarlaklaşma örneği daha fazladır. Şiirde eklerde görülen yuvarlaklaşma hâline örnek verilecek olursa;

Hâl eklerinde yuvarlaklaşma: *kendüzünü* (20), *anun* (22), *kimün* (22). Şiirde eklerin düz ünlülü kullanımları da görülmektedir: *senin* (4-9), *benim* (8),

İyelik eklerinde yuvarlaklaşma örnekleri: *altunum* (8), *elün* (9), *elünda* (13), *dileğüm* (19-20), *kendüzü* (20). Ekin düz ünlülü kullanımları da görülmektedir: *kızın* (3), *malın* (14), *yazuklarım* (21) vb.

Zarf-fiil ekinde yuvarlaklaşma-up, -üp, -dükçe, -u: *edüp* (2-3), *varup* (5), *bakup* (10), *yeddükçe* (13), *deyu* (8).

Geniş zaman ekinde yuvarlaklaşma -ur, -ür: *sevinursun* (8), *verür* (14).

Görülen geçmiş zaman ekinde yuvarlaklaşma: *dedün* (10), *sunmadunsa* (9). Düz ünlülü kullanımı da vardır: *verdi* (7), *kıldın*(11), *eyledim* (21).

Şahıs eklerinde yuvarlaklaşma: *sevinursun* (8), *anmaz musun* (8), *bulmayasun* (10), *iresun* (12), *terk eylenüz* (16), *uymanuz* (16), *faniyüz* (22), *ıraşasün* (15).

Yardımcı vokalde yuvarlaklaşma: *almazusa* (6).

Sözcükte ses yitimi (g/ğ) sonucunda son vokalde yuvarlaklaşma: *eyü* (19-20).

Bu ses özelliklerine ek olarak bugün Türkçe sözcüklerin ilk hecesinde yer alan /e/ sesi, Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde /i/ şeklinde yazılmıştır. Şiirde ise sözcüklerin ilk hecesinde hem e hem de i sesinin kullanıldığı görülmektedir: *şerh idem* (21), *verdi* (7), *etma* (14), *hisab edüp* (3), *harç edüp* (2), *tiz* (5), *iresun* (12), *eyü* (20), *direm* (13) gibi.

Ünsüz değişimleri

¹ Şiirdeki beyit numaralarını göstermektedir.

Eski Türkçe’de bazı sözcüklerin başında bulunan **b** sesi, Eski Anadolu Türkçesinde **v** olmuştur: verdi (7), varup (5), verür (14) gibi.

Sözcük başı **k>g** değişimi: gidasin (1), görüptün (2), güla, güla (5), gömüşüp (5), gerek (6-20), güç (13).

Sözcük başı **t>d** değişimi: dirersin (2), direm (13), dila (15), didisa (15), dileğüm (19).

Şekil Özellikleri

Şiirde, Eski Anadolu Türkçesi dönemine özgü şu şekil özelliklerine rastlanmaktadır:

1. Bazı eklerde yuvarlaklaşmanın görüldüğü örnekler ses özellikleri bölümünde belirtilmişti. Şiirde hangi eklerde yuvarlaklaşmanın görüldüğü ismen tekrar edilecek olursa; hâl eklerinde (ilgi), iyelik eklerinde (1. ve 2. Şahıslar), zarf-fiil eklerinde, görülen geçmiş zaman, geniş zaman eklerinde, şahıs eklerinde vb.

2. Emir kipi teklik birinci şahıs çekiminde -ğıl/-gil eki kullanılmasının yanında bugünkü gibi eksiz kullanımına da rastlanmaktadır: aldanmagıl (1), kılğıl (12-13-14), tutğıl (15), sabreyleğil (17), yap (12), yık (12) vb.

3. Birleşik fiil çekiminde şahıs ekinin zaman ekinden önce kullanımına rastlanmaktadır: sunmadunsa (9) “sunmadıysan”.

4. Teklik üçüncü şahıs zamiri ve işaret sıfatı “ol” şeklinde kullanılmaktadır: ol kim “o ki” (6), ol son (8), ol mal (7-10).

5. Soru edatı, Eski Anadolu Türkçesinde sürekli düz ünlülü iken şiirde bir yerde yuvarlak ünlülü olarak geçmektedir: anmaz **musun** (8). Buna sebep olarak Mevlânâ’nın yaşadığı dönemin Eski Anadolu Türkçesinin ilk örneklerinin yeni verilmeye başlandığı dönem olması ve dolayısıyla Oğuzların geldikleri bölgenin dil özelliklerinin de verilen bu eserlerde görülmesiyle açıklanabilir. Ki Harezmi Türkçesinde soru eki mu/mü’dür. (Eckman, 2011, s. 11).

6. Birleşik zaman çekimlerinde ek fiilin (ir->i-) tamamen ekleşmiş hâlinin yanında ekleşmeyip ayrı yazıldığı da görülmektedir: almazusa (6), sunmadunsa (8), inanırsan (12), dilarisen (15), yoksul isen (17).

7. Belirtme hâli eki -ı, -i olarak sadece düz ünlülü biçimiyle kullanılmasının yanında teklik üçüncü şahıs iyelik ekinden sonra -n şeklinde de kullanılmıştır: seni (2-5), malini (2), malı (7), kendüzünü (20), malın (3-7-14),

8. İkinci beyitte Eski Anadolu Türkçesi’nde duyulan geçmiş zaman için kullanılan -Up dUr kalıbı, “görüptün” sözcüğünde “-Up Du” şeklinde görülmektedir. Cümleye kattığı anlam “görmüştün” şeklinde duyulan geçmiş zamanın hikâyesinden çok “görmüşsün” şekline daha uygundur. Dolayısıyla da buradaki kullanımda fiilin sonundaki ekin düşerek şahıs ekinin geldiği bir kullanımla karşılaşılmaktadır.

Sonuç

Sonuç olarak Mevlânâ’ya atfedilen bu şiir, ses ve şekil özellikleri bakımından incelendiğinde, şiirin Eski Anadolu Türkçesi özellikleri gösterdiği görülmektedir. Bazı dilbilgisi şekillerinin şiir içinde iki farklı biçimde yer alması, şiirin yazım özelliklerinden kaynaklanabileceği gibi Mevlânâ’nın yaşadığı ve şiirin yazıldığı dönemin Oğuz Türkçesinin daha yeni yazı dili olarak kullanılmaya başlandığı, bu sebeple de Oğuz Türkçesi özellikleriyle önceden kullanılan ortak yazı dili özelliklerinin karışık görülebileceği bir dönem olmasına da bağlanabilir. Bunun dışında yukarıda ses ve şekil özelliklerinde de belirtildiği gibi şiirde - eklerde ve bazı köklerde yuvarlaklaşma gibi- Eski Anadolu Türkçesinin karakteristik özellikleri bulunmaktadır. Bu şiir ve bu şiir gibi metinler, Eski Anadolu Türkçesinin ilk dönem özelliklerini göstermesi, bu özelliklerden sonraki dönemlere nasıl ve ne oranda bir aktarım yapıldığının tespiti açısından oldukça önemlidir.

KAYNAKÇA

- Eckman, J. (2011). *Harezm, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar* (O. F. Sertkaya, Haz.). Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ercilasun, A. B. (2014). *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*. Akçağ Yayınları.
- Kanar, M. (2018). *Mesnevi Cilt 4-5-6*. Ayrıntı Yayınları.
- Mansuroğlu, M. (1954). Mevlâna Celâleddin Rumî'de Türkçe Beyit ve İbareler. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten*, 2, 207-220.
- Özkan, M. (2017). *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*. Filiz Kitabevi.
- Türk, V. , Doğan, Ş. , Şerifoğlu Y. (2015). *Eski Anadolu Türkçesi Dersleri*. Kesit Yayınları.
- Timurtaş, Y. K. (2019). *Eski Türkiye Türkçesi*. Kapı Yayınları.
- Yaltkaya, M. (2010). Mevlana'da Türkçe Kelimeler ve Türkçe Şiirler. *Türkiyat Mecmuası*, 4, 112-168.
- Yücel, H. A. (2020). *Rubailer*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.